

**ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ Η ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ;
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΕΞΑΘΛΙΩΣΗΣ**

Το 2004 τέθηκε σε ισχύ η διακήρυξη περί ισότητας των πολιτισμών και σημασίας της πολιτισμικής ποικιλότητας που είχε ψηφιστεί το 2001 στο Παρίσι από την Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ . Το κείμενο διατυμπανίζει την ισότητα των πολιτισμών μεταξύ τους, είτε είναι άγραφοι είτε τεχνολογικά πάρα πολύ αναπτυγμένοι, είτε είναι οικείοι είτε άγνωστοι σε μας. Ταυτόχρονα υπογραμμίζεται η σημασία της πολιτισμικής πολυμορφίας για τους ανθρώπους συγκρινόμενη με εκείνη της βιοποικιλότητας για κάθε μορφή ζωής.«Ο πολιτισμός λαμβάνει ποικίλες μορφές ανά καιρούς και τόπους. Αυτή η ποικιλομορφία ενσαρκώνεται στην μοναδικότητα και την πολλαπλότητα των ταυτοτήτων των ομάδων και των κοινωνιών που αποτελούν την ανθρωπότητα. Ως πηγή ανταλλαγής, καινοτομίας και δημιουργικότητας, η πολιτισμική ποικιλότητα είναι τόσο σημαντική για την ανθρωπότητα όσο είναι η βιοποικιλότητα για τη φύση. Υπό αυτή την έννοια, είναι η κοινή κληρονομιά της ανθρωπότητας και θα πρέπει να αναγνωριστεί και να επικυρωθεί προς όφελος των παροντικών και μελλοντικών γενεών.»¹

Το 2008 γιορτάστηκε ως «έτος του διαλόγου των πολιτισμών», αφού πρώτα διακηρύχθηκε ότι ο πολιτισμός «θα πρέπει να θεωρείται ως το σύνολο των διακριτών πνευματικών, υλικών, διανοητικών και συναισθηματικών χαρακτηριστικών γνωρισμάτων της κοινωνίας ή μιας κοινωνικής ομάδας, και ότι περιλαμβάνει, εκτός από την τέχνη και τη λογοτεχνία, τους τρόπους ζωής και συνύπαρξης, τα αξιακά συστήματα, τις παραδόσεις και τα πιστεύω.»² και αφού επιβεβαιώθηκε ότι «ο σεβασμός για την ποικιλότητα των πολιτισμών, η ανοχή, ο διάλογος και η συνεργασία, σε κλίμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης και κατανόησης, αποτελούν, μεταξύ άλλων, τους καλύτερους εγγυητές για διεθνή ειρήνη και ασφάλεια.»³

Αντικρίζοντας την παγκόσμια πραγματικότητα θα πρέπει να υπάρχει μια κιβωτός η οποία θα αναλάβει τη διάσωση όλων των πολιτισμών του κόσμου. Αυτή η κιβωτός όμως, όπως φαίνεται έχει μπροστά- μπροστά στρογγυλοκαθήμενους τους εκπροσώπους ευρωπαϊκών και ευρωπαϊκής καταγωγής πολιτισμών. Πιο πίσω κάθονται πιο άβολα οι εκπρόσωποι πολιτισμών που ήταν γνωστοί στους αρχαίους Έλληνες και γενικά είχαν επαφή μαζί τους οι Ευρωπαίοι από πολύ παλιά. Στο βάθος στριμώχνονται εκείνοι των άγνωστων ή άγραφων πολιτισμών του κόσμου. Έξω μαινεται η καταίγίδα της φτώχειας και της πείνας, της οικολογικής καταστροφής και της εξαθλίωσης. Κάποιοι άνθρωποι επίσης εκπρόσωποι πολιτισμών προσπαθούν απεγνωσμένα να σκαρφαλώσουν, αλλά δεν τα καταφέρνουν, πεθαίνουν. Είναι εκείνοι που οι πλούσιες και τεχνολογικά αναπτυγμένες χώρες και οι πολιτισμοί που εκπροσωπούν θεωρούν με πολιτισμική έπαρση πολιτιστικά κατώτερους ή ακόμα και απολίτιστους. **Είναι οι άνθρωποι αυτοί που οι πολιτισμοί τους έχουν σχέση με τα «τυφλά σημεία» του πλανήτη, αυτά δηλαδή που τα φώτα της δημοσιότητας τα περιφρονούν, η καταγωγή τους είναι ταπεινές περιοχές, μικρά κράτη.**

Σ αυτό το τραπέζι του διαλόγου που προυποθέτει ισότητα- δεν υπάρχει διάλογος ανάμεσα σε ανώτερους και σε κατώτερους- ας αφήσουμε κατά μέρος τους προβληματισμούς σε τι γλώσσα θα μιλήσουν οι εταίροι, ποιος θα κάνει την ατζέντα και άλλα συναφή, αλλά ας αναλογιστούμε ποιοι είναι απόντες και γιατί. Ο διάλογος των

¹ Παγκόσμια διακήρυξη της unesco για την πολιτισμική ποικιλότητα, όπως υιοθετήθηκε από την 31η Σύνοδο της Γενικής Διάσκεψης της UNESCO,ΠΑΡΙΣΙ, 2 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2001

² Ο.π., εισαγωγή και Άρθρο 2

³ Ο.π., εισαγωγή

πολιτισμών μάλλον θα εξελιχθεί σε νεκρολογία των πολιτισμών και δεν θα είναι παράδοξο αν προκύψει διαμάχη σχετικά με το είδος της κηδείας.

Σ αυτόν τον κόσμο τον μικρό τον μέγα είναι καλύτερο να γεννηθείς ευρωπαϊά αγελάδα παρά φτωχός σε χώρα του αναπτυσσόμενου κόσμου διαπιστώνει ο Ιγνάσιο Ραμονέ αξιολογώντας την κατάσταση σε διάφορες χώρες του κόσμου. Έτσι, ενώ μια αγελάδα επιδοτείται στην Ευρώπη με 4 ευρώ, πάνω από 1 δις άνθρωποι προσπαθούν να επιβιώσουν με λιγότερο από 1 δολάριο την ημέρα., 510.000.000 άνθρωποι δεν έχουν πρόσβαση σε επαρκή τροφή, ενώ 4.000.000 πεθαίνουν ετησίως από αιτίες που σχετίζονται με τον υποσιτισμό.

Από παντού πολίτες του κόσμου που έχουν ενστερνιστεί την αντίληψη «πολίτης του κόσμου και συγκάτοικος στον πλανήτη γη»⁴, κάνουν αγώνα για την αειφορία, σε μια εποχή που λόγω παγκοσμιοποίησης « η αγορά είναι κατά του κράτους και ο εγωισμός ενάντια στην αλληλεγγύη» (Ι.Ραμονέ). Μέσα από ένα κοσμοπολίτικο βλέμμα, κατά τον Ούλριχ Μπεκ⁵, δηλαδή με αποδοχή των άλλων ως ίσων και διαφορετικών, ακούμε την φωνή αυτών που ζουν στην κουλτούρα της σιωπής (Πάολο Φρέιρε) και συνειδητοποιούμε τις συνάψεις της υπαρκτής αλληλεξάρτησης. Είναι θεσιληψία ο κοσμοπολιτισμός που αντιτίθεται στον εθνικισμό και στον οικουμενισμό. Ο εθνικισμός θεωρεί, όπως προσεγγίζεται από τον Χάντινγκτον στο βιβλίο του « Η σύγκρουση των πολιτισμών», πως οι άλλοι δεν είναι απλώς διαφορετικοί από μας αλλά ανήκουν σε μια διαφορετική ιεραρχία, έχουν λιγότερη αξία από μας. Ο οικουμενισμός, όπως διαφαίνεται από τον Φουκουγιάμα στο βιβλίο του «Τέλος της ιστορίας» κάνει το αντίθετο, υποτιμά ή αγνοεί τις διαφορές ανάμεσα στους πολιτισμούς και σε αυτό είναι απλοικός. Η Αειφόρος ανάπτυξη⁶ που σημαίνει ότι οι ανάγκες της παρούσας γενιάς καλύπτονται χωρίς να υποθηκεύεται η ικανότητα των επόμενων γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες είναι το ζητούμενο. Πρόκειται για πρωταρχικό στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος διέπει όλες τις πολιτικές και τις δραστηριότητες της Ένωσης. Αποβλέπει στη συνεχή βελτίωση της ποιότητας ζωής και των συνθηκών διαβίωσης στη Γη προς όφελος τόσο της παρούσας όσο και των μελλοντικών γενεών. Προς τούτο, προωθεί μια δυναμική οικονομία με πλήρη απασχόληση, υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, προστασία της υγείας, κοινωνική και εδαφική συνοχή και προστασία του περιβάλλοντος σε έναν ειρηνικό και ασφαλή πλανήτη, ο οποίος σέβεται την πολιτιστική ποικιλομορφία.⁷ Για να υφίσταται διάλογος των πολιτισμών θεωρούμε αυτονόητα τα κάτωθι :

- 1) Την αποδοχή της ισοτιμίας των πολιτισμών και της σπουδαιότητας της ποικιλότητας των, όπως έχουν καταγραφεί από την Ουνέσκο.
- 2) Την ισοτιμία των συμμετεχόντων στον διάλογο
- 3) Την αποδοχή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την διασφάλιση της προσβασιμότητάς σε αυτά όλων των ανθρώπων, ως το ελάχιστο και όχι ως το μέγιστο.
- 4) Την αναγνώριση της σημασίας για την ανθρωπότητα της όσμωσης των πολιτισμών

⁴ Κανακίδου, Ελένη- Παπαγιάννη, Βούλα: Από τον Πολίτη του έθνους στον Πολίτη του Κόσμου. Τυπωθήτω, Αθήνα 2004.

⁵ Μπεκ, Ούλριχ : Lo sguardo cosmopolita. Carocci, 2005

⁶ Βλ. *Κείμενο αναθεωρημένης Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Αειφόρο Ανάπτυξη* (2006).

⁷ Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ (2001) θέσπισε την πρώτη στρατηγική της ΕΕ για την αειφόρο ανάπτυξη. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης το 2002 προσέθεσε στην στρατηγική αυτή εξωτερική διάσταση ενόψει της Παγκόσμιας Διάσκεψης Κορυφής για την Αειφόρο Ανάπτυξη στο Γιοχάνεσμπουργκ (2002). Επίσης ενέκρινε μια φιλόδοξη και σφαιρική ανανεωμένη στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη στη διευρυμένη ΕΕ, η οποία βασίζεται στην στρατηγική που θεσπίστηκε το 2001, ενώ τον Ιούνιο του 2005 ενέκρινε δήλωση με τους κατωτέρω στόχους και αρχές, η οποία θα χρησιμεύσει ως βάση για την εν λόγω ανανεωμένη στρατηγική.

- 5) Την ανάδειξη των αγαθών του παγκόσμιου πολιτισμού, όπως οι Διεθνείς Συμβάσεις για την Προστασία του Περιβάλλοντος, του Νερού ως Φυσικός πλούτος και αγαθό που δεν επιτρέπεται να πωλείται.
- 6) Η αποδοχή της σημασίας της επίτευξης των Στόχων της Χιλιετίας ως σημαντική προϋπόθεση για ένα μέλλον για όλους
- 7) Η αποδοχή της σημασίας της Αειφόρου Ανάπτυξης

Όσο όμως στον υπόλοιπο κόσμο παιδιά πεθαίνουν από πείνα, δεν υπάρχει ανάπτυξη πόσο μάλλον διάλογος. Ο Ζαν Ζίγκλερ, επιτετραμμένος του ΟΗΕ για θέματα τροφής και διατροφής διευκρίνισε κατηγορηματικά: κάθε παιδί που πεθαίνει από πείνα δολοφονείται. Πρώτα πρέπει να ζήσεις και μετά «να τα πούμε».

Ο γύρος του Κόσμου μέσα από την ανθρώπινη εξαθλίωση

Από το έπος του Γκιλγκαμές , ένα επικό ποίημα από την περιοχή της Βαβυλωνίας που αποτελεί το αρχαιότερο γνωστό λογοτεχνικό έργο, μια συλλογή θρύλων και ποιημάτων της τρίτης χιλιετία π.Χ.⁸, και την Bhagavad Gita⁹ ένα παράθυρο διαλόγου μεταξύ του Θεού Krishna και του ήρωα Arjuna, που λαμβάνει χώρα σε μια διαχρονική στιγμή στο πεδίο της μάχης πριν από την κρίσιμη μάχη μεταξύ του καλού και του κακού είμαστε εξοικειωμένοι με την βία. Στην Gita συμπεριλαμβάνεται σε στίχο (από το κεφάλαιο 11) η φράση «Εγώ, έγινα Θάνατος, καταστροφέας των Κόσμων».

Σε παγκόσμιο επίπεδο σήμερα, οι πιο ευάλωτοι άνθρωποι, τα παιδιά και οι γυναίκες είναι απροστάτευτοι σε μορφές έσχατης βίας, είτε λόγω συρράξεων πολεμικών, είτε λόγω φτώχειας, είτε λόγω ρατσιστικών διακρίσεων, είτε λόγω έλλειψης δημοκρατίας, είτε λόγω πολιτιστικών αντιλήψεων.

« Όλη η δόξα του κόσμου χωράει σε ένα σπόρο καλαμπόκι » λέει ο Jose Marti και σήμερα 1 στα 3 παιδιά στον αναπτυσσόμενο κόσμο υποσιτίζονται, ενώ η κρυφή πείνα από έλλειψη ιχνοστοιχείων θερίζει: Η αβιταμίνωση Α προσβάλλει 40 εκατομμύρια παιδιά παγκοσμίως. Τυφλώνει 250.000 παιδιά ετησίως. Η βιταμίνη Α βρίσκεται στα φυλλώδη πράσινα λαχανικά και στα κίτρινα λαχανικά. Η ιωδιοπενία που προσβάλλει 1,5 δισ. ανθρώπους παγκοσμίως, είναι η κυριότερη αιτία - προλαμβανόμενης - νοητικής καθυστέρησης. Η σιδηροπενία προσβάλλει 1 στους 3 ανθρώπους σε όλο τον κόσμο. Το 50% όλων των περιπτώσεων σιδηροπενίας εμφανίζεται μεταξύ των εγκύων γυναικών και των παιδιών προσχολικής ηλικίας.

1,3 δισ. άνθρωποι δεν έχουν πρόσβαση σε ασφαλές πόσιμο νερό. 1,9 δισ. άνθρωποι στερούνται ικανοποιητικών ευκολιών για την υγιεινή. Η δυνατότητα πρόσβασης σε ασφαλές νερό και η ύπαρξη ευκολιών υγιεινής μειώνει τους θανάτους από διάρροια κατά 65% και γενικά τους θανάτους παιδιών κατά 55%. Η βρεφική και παιδική θνησιμότητα στην Αφρική και Νότια Ασία είναι πολύ υψηλή, πάνω από 100 θάνατοι σε 1.000 γεννήσεις, στην Λατινική Αμερική και Δυτική Ασία 50 - 100 θάνατοι σε 1.000, στην Ανατολική Ασία 40 θάνατοι σε 1.000 γεννήσεις. Σε παγκόσμιο επίπεδο 600.000 νεογνά υποκύπτουν στον νεογνικό τέτανο, 13 εκ. παιδιά πεθαίνουν ετησίως, 3 εκ. παιδιά σώζονται χάρη στην αύξηση των εμβολιακών ποσοστών παγκοσμίως, 1 εκ. παιδιά πεθαίνουν από ιλαρά, 50 εκ. παιδιά σώζονται από

⁸ Το έπος του Γκιλγκαμές περιλαμβάνει τον περίφημο μύθο του κατακλυσμού των Σουμερίων, με ήρωα τον Ουτναπιστίμ, ενώ η βασική ιστορία περιστρέφεται γύρω από την σχέση φιλίας ανάμεσα στον βασιλιά Γκιλγκαμές και τον Ενκίντου, έναν ημιάγριο άνθρωπο, που γίνεται φίλος του βασιλιά ,μετά από σφοδρή μάχη. Μεγάλη σημασία δίνεται στο αίσθημα απώλειας που διακατέχει τον Γκιλγκαμές μετά την απώλεια του Ενκίντου

⁹ Η Bhagavad Gita είναι τεχνικά μέρος του βιβλίου 6 του Mahabharata, αν και είναι γνωστό ότι είναι μεταγενέστερη προσθήκη στην ιστορία, που στέκεται με τις δικές της δυνάμεις.

ιλαρά και 400.000 από παραλυτική πολιομυελίτιδα. Στα δέκα χρόνια, από τότε που υπογράφηκε η Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού, 2.000.000 παιδιά έχασαν τη ζωή τους και 6.000.000 παιδιά τραυματίστηκαν σε πολέμους. Η διαρροϊκή αφυδάτωση στοιχίζει τη ζωή 3 εκ. παιδιών ετησίως. Η δρακοντίαση μεταδίδεται με την πόση μολυσμένου νερού σε 16 Αφρικανικά κράτη και σε περιοχές της Ινδίας και του Πακιστάν. 1 εκ. περιπτώσεις ετησίως. Οι αναπνευστικές λοιμώξεις αφαιρούν τη ζωή 3,6 εκ. παιδιών κάθε χρόνο, το 80% του συνόλου των θανάτων από πνευμονία συμβαίνει σε 18 αναπτυσσόμενες χώρες, οι 10 στην Αφρική. Μέχρι το 2000, 10.000.000 παιδιά μολύνθηκαν από τον ιό του AIDS, ενώ μόνο στην Αφρική 9 εκ. παιδιά θα έχουν μείνει ορφανά λόγω AIDS. Η περιοχή της Αφρικής, νότια της Σαχάρας είναι η πλέον σοβαρά προσβεβλημένη. Εκεί 1 - 2 εκ. πεθαίνουν από ελονοσία και 120 εκ. νοσούν από αυτήν. Εκεί το 50% του πληθυσμού ζει σε συνθήκες απολύτου φτώχειας, επιβιώνοντας με λιγότερο από 1 δολάριο ημερησίως.

Το Aids είναι παντού παρόν: Στην Αφρική και στην Ασία πολλά παιδιά εγκαταλείπουν το σχολείο για διάφορους λόγους που σχετίζονται με τον ιό. Για παράδειγμα, πολλά παιδιά μένουν ορφανά από γονείς που πέθαναν εξαιτίας του ιού, πρέπει να δουλέψουν για να συνεισφέρουν στο οικογενειακό εισόδημα, ή αναγκάζονται να μείνουν στο σπίτι για να φροντίσουν τους άρρωστους συγγενείς. Μόνο το 2002 υπολογίστηκε ότι 14 εκατομμύρια παιδιά έχασαν τον έναν από τους δύο γονείς τους εξαιτίας του AIDS.

Η ειρήνη είναι απύσχα σε πολλά μέρη του κόσμου και οι ένοπλες συρράξεις παντού. Σε ορισμένες χώρες (π.χ. Λιβερία, Σιέρα Λεόνε) παιδιά κάτω των 15 ετών στρατολογούνται με τη βία και αναγκάζονται να πολεμήσουν. Εκτιμάται (ακριβή στοιχεία δεν υπάρχουν αφού τόσο οι κυβερνητικοί στρατοί όσο και οι αντίπαλες στρατιωτικές δυνάμεις δεν παραδέχονται τη χρήση παιδιών ως στρατιώτες) ότι σήμερα περίπου 300.000 παιδιά κάτω των 18 ετών αναγκάζονται να υπηρετούν σε στρατιωτικές ή αντάρτικες ομάδες σε διάφορες χώρες του Κόσμου.

Η σεξουαλική εκμετάλλευση επίσης ανθεί, 1.000.000 ανήλικες πόρνες στην Ασία, 500.000) παιδιά εκδίδονται στους δρόμους στη Βραζιλία.

Η κατάσταση των γυναικών και κοριτσιών: θηλυκά έμβρυα ή βρέφη δολοφονούνται στην Ινδία, Κίνα, Ν.Α. Ασία, συχνότητα θηλασμού στην Ινδία: κορίτσια 30%, αγόρια 51%, ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων, 80 εκ. γυναίκες στην Αφρική έχουν υποστεί ακρωτηριασμό γεννητικών οργάνων, 2.000.000 κορίτσια υφίστανται γυναικεία περιτομή ετησίως, με κύριες επιπτώσεις μολύνσεις, AIDS, ψυχικά τραύματα, 500.000 γυναίκες στον αναπτυσσόμενο κόσμο πεθαίνουν κάθε χρόνο από αιτίες σχετιζόμενες με την εγκυμοσύνη και τον τοκετό, το 51% των γυναικών στον αναπτυσσόμενο κόσμο πάσχει από αναιμία, 100.000 γυναίκες πεθαίνουν λόγω παράνομων αμβλώσεων. Η εκπαιδευτική κατάσταση στο κόσμο σήμερα είναι μια κατάσταση παγκόσμιας θεσμικής βίας: Περισσότερο από 80 εκατομμύρια παιδιά, τα περισσότερα κορίτσια, δεν πηγαίνουν καν στο σχολείο. 40 εκατομμύρια από αυτά ζουν στην Αφρική, 30 εκατομμύρια ζουν στη Ν. και Δ. Ασία και 10 εκατομμύρια στην Α. Ασία. Το 1/3 όλων των παιδιών και ειδικότερα μόλις 1 στα 2 παιδιά στην Αφρική δεν συμπληρώνουν ποτέ 5 χρόνια στο σχολείο, που αποτελεί το ελάχιστο για την απόκτηση στοιχειωδών γνώσεων (ανάγνωση, γραφή, απλά μαθηματικά). Περισσότεροι από 140 εκατομμύρια νέοι, ηλικίας 15-24 είναι αναλφάβητοι. Από αυτούς 83 εκατομμύρια ζουν στη Ν. και Δ. Ασία, 30 εκατομμύρια ζουν στην Αφρική και 13 εκατομμύρια ζουν στην Αραβική χερσόνησο. Διακρίσεις διαπιστώνονται σε βάρος των κοριτσιών και των γυναικών στην Αφρική και την Ασία, αφού φοιτούν 14 εκατομμύρια λιγότερα κορίτσια σε σχέση με τα αγόρια.

Ακόμη και σε μέρη που παρέχεται επίσημα κρατική εκπαίδευση τα σχολεία πάσχουν από σημαντικές ελλείψεις σε υποδομές, στοιχειώδη εξοπλισμό ή/και κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό. Συγκριτικά στοιχεία εξόδων για την εκπαίδευση: υπολογίζεται ότι το ποσό που θα εξασφάλιζε τη φοίτηση κάθε παιδιού του Κόσμου σε

ελάχιστη, δωρεάν, πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανέρχεται σε 10 δις δολάρια το χρόνο. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στα χρήματα που δαπανώνται για εξοπλισμούς σε μόλις 4 ημέρες! Από το ποσό αυτό λίγο παραπάνω από το μισό (5,6 δις δολάρια) θα προέρχονταν από τη βοήθεια που έχουν δεσμευτεί να προσφέρουν οι πλουσιότερες χώρες για εκπαίδευση. Το υπόλοιπο θα προέρχονταν από τις ίδιες τις αναπτυσσόμενες χώρες που θα πρέπει να αυξήσουν τους προϋπολογισμούς τους υπέρ της εκπαίδευσης.¹⁰

Αλλά η παιδική εργασία συνιστά εμπόδιο-κλειδί για την επίτευξη της εκπαίδευσης για όλους.¹¹ Σήμερα 246 εκατομμύρια παιδιά, δηλαδή 1 στα 6 παιδιά στον κόσμο, εργάζονται σκληρά, 73 εκατομμύρια εργαζόμενα παιδιά είναι κάτω των 10 ετών, 171 εκατομμύρια παιδιά εργάζονται κάτω από επικίνδυνες συνθήκες, συμπεριλαμβανομένων εργασιών με χημικά και εντομοκτόνα στη γεωργία, με επικίνδυνα μηχανήματα ή σε ορυχεία, 8,4 εκατομμύρια παιδιά εργάζονται κάτω από αποτρόπαιες συνθήκες: εξαναγκασμένα σε καταναγκαστική εργασία λόγω χρεών ή σε δουλεία, στην πορνεία και την πορνογραφία, σε ένοπλες συρράξεις ή άλλες παράνομες δραστηριότητες, 22.000 παιδιά πεθαίνουν κάθε χρόνο από εργατικά ατυχήματα, είναι πολύ πιθανό πως εκατομμύρια παιδιά κοπιάζουν σε σπίτια ιδιωτών ως οικιακοί βοηθοί και υπηρέτες, όμως η κρυφή φύση της εργασίας αυτής καθιστά αδύνατη την εκτίμηση ενός αξιόπιστου αριθμού, το 1/3 των παιδιών που ζουν στις χώρες της υποσαχάριας Αφρικής εργάζεται, η πλειονότητα των εργαζόμενων παιδιών κάτω των 14 ετών ζει στην Ασία,¹² στις βαλτονησίδες του Μπαγκλαντές αγόρια 7 χρονών δουλεύουν 16 ώρες την ημέρα σε άθλιες συνθήκες, χωρίς να πληρώνονται. Μεταφέρουν από τις βάρκες στην ξηρά καλάθια με ψάρια, που συχνά ξεπερνούν το σωματικό τους βάρος, στο Νεπάλ παιδιά μαζεύουν γυάλινα μπουκάλια από τα σκουπίδια και τα πουλάνε για να εξασφαλίσουν 0,30 ευρώ την ημέρα, στις αγορές της Γκάνα παιδιά τρέχουν ανάμεσα στα αυτοκίνητα και τις μοτοσυκλέτες για να πουλήσουν σακούλες με νερό και θεωρούνται τυχερά αν κερδίσουν μισό ευρώ την ημέρα. (Πηγή: Ετήσια Έκθεση της UNICEF για την Κατάσταση των Παιδιών στον Κόσμο 2006).

1 στα 22 παιδιά πεθαίνει πριν συμπληρώσει τον πρώτο χρόνο της ζωής του στην Γουατεμάλα. Στη Βραζιλία σήμερα 31% του πληθυσμού, περίπου 55 εκατομμύρια

¹⁰ Πρόσθετη βοήθεια, αρκετή για να πάνε σχολείο όλα τα παιδιά του κόσμου, θα υπήρχε αν κάθε πλούσια χώρα, από κάθε 100 ευρώ που κερδίζει κάθε χρόνο, έδινε μόλις 3 λεπτά. (Το ποσοστό αυτό είναι μόλις το 0,03% του Ακαθάριστου Εθνικού Εισοδήματος - ΑΕΕ). Αν αυξάναμε τις δαπάνες για βοήθεια προς τη στοιχειώδη εκπαίδευση κατά το ίδιο ποσό που δαπανούν οι γονείς στις ΗΠΑ για να αγοράσουν κούκλες Μπάρμπι για τις κόρες τους (5,6 δισεκατομμύρια δολάρια), όλα τα παιδιά του κόσμου θα μπορούσαν να βρίσκονται στο σχολείο.

¹¹ Οι Στόχοι της Εκπαίδευσης για Όλους βάσει της συμφωνίας στο Ντακάρ της Σενεγάλης το 2000 είναι: Επέκταση και βελτίωση ευρύτατης φροντίδας και εκπαίδευσης παιδιών προσχολικής ηλικίας, ιδιαίτερα για τα πιο ευάλωτα και λιγότερο ευνοημένα παιδιά. Εξασφαλίζεται ότι μέχρι το 2015 όλα τα παιδιά, ιδίως τα κορίτσια, τα παιδιά σε δυσμενείς συνθήκες και εκείνα που ανήκουν σε εθνικές μειονότητες, έχουν πρόσβαση σε καθολική δωρεάν, υποχρεωτική και ποιοτική πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Διασφαλίζεται ότι η ανάγκη για μάθηση όλων των νέων και των ενηλίκων ικανοποιείται με ίσα δικαιώματα πρόσβασης σε κατάλληλα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Μείωση του αναλφαριθμητισμού κατά 50% στους ενήλικες μέχρι το 2015, ιδίως για τις γυναίκες, και ίσες ευκαιρίες πρόσβασης σε στοιχειώδη και δια βίου εκπαίδευση για όλους τους ενήλικες. Εξάλειψη των ανισοτήτων μεταξύ των δύο φύλων όσον αφορά την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση μέχρι το 2005, και επίτευξη ισότητας των δύο φύλων στην εκπαίδευση μέχρι το 2015, διασφαλίζοντας πλήρη και ίση πρόσβαση σε βασική ποιοτική εκπαίδευση. Βελτίωση της ποιοτικής εκπαίδευσης σε όλους τους τομείς και εξασφάλιση της καλής λειτουργίας όλων ώστε τα αναγνωρισμένα και μετρήσιμα αποτελέσματα της μάθησης να επιτυγχάνονται από όλους, ιδίως όσον αφορά την ανάγνωση και γραφή, την αριθμηση και τις βασικές δεξιότητες επιβίωσης.

¹² Η οργάνωση Playfair διαπίστωσε κατά την προετοιμασία για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Πεκίνου, σε εργοστάσια που κατασκευάζουν αναμνηστικά, πως ανήλικοι εργάζονταν κάτω από σκληρές συνθήκες, κάνοντας απαράδεκτες υπερωρίες και αμείβονταν με το μισό του κατώτερου μισθού.

άνθρωποι, ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας, δηλαδή με λιγότερο από 1 δολάριο την ημέρα. Το 12,8% του πληθυσμού, δηλαδή σχεδόν 18 εκατομμύρια άνθρωποι, είναι αναλφάβητοι. Κατά μέσο όρο: 29,6 στα 1.000 παιδιά πεθαίνουν πριν γίνουν ενός έτους στις ανεπτυγμένες νότιες περιοχές, 19,7 στα 1.000 παιδιά πεθαίνουν πριν γίνουν ενός έτους, ενώ στις φτωχές και υποβαθμισμένες ανατολικές περιοχές 44,2 στα 1.000 παιδιά πεθαίνουν πριν γίνουν ενός έτους.

Η Σιέρα Λεόνε είναι μια από τις πιο φτωχότερες χώρες του κόσμου παρόλο που διαθέτει άφθονες πηγές φυσικού πλούτου (διαμάντια, τιτάνιο, χρυσό, σίδηρο). Η πραγματικότητα στη Σιέρα Λεόνε σήμερα :ο πληθυσμός της χώρας είναι 4,3 εκ. ,το 28% των παιδιών πεθαίνουν πριν φτάσουν το 5ο έτος της ηλικίας τους, το 67% των ανθρώπων δεν έχουν πρόσβαση σε καθαρό νερό, το 69% του πληθυσμού δεν ξέρει να διαβάσει και να γράφει.

Στο Πακιστάν σήμερα το 63% του πληθυσμού ζει σε αγροτικές περιοχές, το 31% του πληθυσμού ζει κάτω από το όριο της φτώχειας με λιγότερο από 1 δολάριο την ημέρα, σχεδόν 1 στα 12 παιδιά πεθαίνει πριν από τα πρώτα του γενέθλια, το 67% των γυναικών και το 43% των ανδρών είναι αναλφάβητοι.

Στο Μπαγκλαντές σήμερα υπολογίζεται πως περισσότερα από 7 εκ. παιδιά κάτω των 14 ετών είναι αναγκασμένα να εργάζονται για να ζήσουν, το 71% των γυναικών είναι αναλφάβητες, το 56% των παιδιών προσχολικής ηλικίας έχουν βάρος μικρότερο του κανονικού, το 78% του πληθυσμού ζει με λιγότερο από 2 δολάρια την ημέρα, στην Κοινότητα Κούριγκραμ, η σωματεμπορία αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα των γυναικών, παιδιών και εφήβων.

Το περίφημο αιγυπτιακό βαμβάκι καλλιεργείται και περισυλλέγεται από παιδιά που βιώνουν βία, εξευτελισμούς, κακοποίηση και στερούνται τα ανθρώπινά τους δικαιώματα στους βαμβακώνες της Αιγύπτου, όπως καταγγέλλει η παγκόσμια οργάνωση Human Rights Watch. Πάνω από 1 εκ. παιδιά κάθε χρόνο δουλεύουν εκτεθειμένα σε γεωργικά φάρμακα και σκληρή βία.

Οι αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας

Το τέλος της χιλιετίας, τον Σεπτέμβριο του 2000 αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων συναντήθηκαν στα Ηνωμένα Έθνη για να απευθύνουν έκκληση ανάληψης δράσης για ένα «πιο ειρηνικό ευήμερο και δίκαιο κόσμο» με μια απόφαση που ονομάζεται Διακήρυξη της Χιλιετίας (Millennium Declaration). Πλαισιώθηκε από μια σειρά θεμελιωδών αξιωμάτων ανάληψης δράσης από τις χώρες τόσο συλλογικά όσο και ατομικά. Οι αξίες στις οποίες δίνεται έμφαση προέρχονται από την χάρτα των Ηνωμένων Εθνών που οι εκπρόσωποι αναγνώρισαν ότι έχει διαχρονικό και οικουμενικό χαρακτήρα. Συγκεκριμένες αξίες θεωρήθηκαν κεντρικής σημασίας για τις διεθνείς σχέσεις στη καινούρια φάση της παγκόσμιας αλληλεξάρτησης, όπως ελευθερία, ισότητα, αλληλεγγύη, ανεκτικότητα, σεβασμός στη φύση και στο περιβάλλον, αμοιβαία ευθύνη. Στη Διακήρυξη της Χιλιετίας οι αξίες αυτές συνδέονται για τη διεθνή κοινότητα με τις κάτωθι έννοιες-κλειδιά¹³:Ειρήνη, ασφάλεια και αφοπλισμός, ανάπτυξη και εξάλειψη της φτώχειας, προστασία του κοινού περιβάλλοντος, διαφύλαξη των

¹³ Παπαγιάννη, Βούλα: Οι Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας. Το δικό μας στοίχημα για έναν καλύτερο κόσμο. Actionaid Ελλάς- ΥΠΕΞ, Αθήνα 2008.

ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δημοκρατία και καλή διακυβέρνηση, προστασία των ευάλωτων, ανταπόκριση στις ιδιαίτερες ανάγκες της Αφρικής.¹⁴

Οι αναπτυξιακοί στόχοι της χιλιετίας είναι οι εξής:

Στόχος 1 Εξάλειψη της ακραίας ένδειας & της πείνας

Στόχος 2 Επίτευξη καθολικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Στόχος 3 Προώθηση της ισότητας γένους & ενδυνάμωση γυναικών

Στόχος 4 Μείωση της παιδικής θνησιμότητας

Στόχος 5 Βελτίωση της μητρικής υγείας

Στόχος 6 Αγώνας ενάντια σε HIV/AIDS, ελονοσία & άλλες ασθένειες

Στόχος 7 Εξασφάλιση διατήρησης του περιβάλλοντος

Στόχος 8 Ανάπτυξη παγκόσμιας συνεργασίας για την ανάπτυξη.

Για να τολμούν να ονειρεύονται τα παιδιά όλου του κόσμου και αυτά που ποτέ δεν τους επιτράπη πρέπει να δράσουμε.

¹⁴ Στο τμήμα της Διακήρυξης της Χιλιετίας που αναφέρεται στην ανάπτυξη και στην εξάλειψη της φτώχειας δόθηκαν λεπτομερείς στόχοι, σκοποί, δείκτες και παράμετροι που θα οδηγούσαν σε πρόοδο. Αυτό το σύνολο των οκτώ σκοπών και των λεπτομερών τους επιμέρους στόχων ονομάστηκε Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας. Από τους οκτώ στόχους οι επτά επικεντρώνονται στη βελτίωση των ανθρωπίνων συνθηκών διαβίωσης σε διάφορες περιοχές: φτώχεια και διατροφή, εκπαίδευση και περιβάλλον. Ο όγδοος στόχος αναφέρεται στην παγκόσμια συνεργασία για την ανάπτυξη που θα μπορούσε να ενώσει αναπτυγμένα και αναπτυσσόμενα έθνη, τους φτωχούς και τους πλούσιους σε μια κοινή υπόθεση.